

FAKTA ark 16 Takst Sjælland – Håndtering af alle-zoners-problemstilling

Med lanceringen af Takst Sjælland ophæves reglen om, at betaling for 9 zoner i takstområde Movia H eller V giver gyldig rejsehjemmel (enkeltbillet, rejsekort eller periodekort) i samtlige zoner i det pågældende takstområde.

Med bortfald af alle zoner princippet vil rejsende på enkeltbillet have fordel af at skifte til rejsekort. Rejsekort-kunder får rabat i forhold til enkeltbillet samt off-peak-rabat, men må til gengæld betale for hele rejsen. For kunder på periodekort illustreres i det følgende de tiltag, som bringes i anvendelse for at reducere effekten af bortfald af alle-zoners-princippet for periodekortkunder.

Baggrund

Princippet om "alle zoner" stammer fra lanceringen af det fælles takstsystem i 1979, hvor udbuddet af klippekort og periodekort indskrænkede sig til 3, 6 og alle zoner. Siden er udbuddet differentieret, senest ved en udvidelse af takst-rækken med trinene 7 og 8 zoner.

Alle-zoner princippet har begunstiget borgere i yderområderne af Movia H på rejser til og fra København, f.eks. rejsende fra Helsingør, Køge/Stevns og Hundested. I Movia V er rejsemønstrene ikke på samme måde entydigt rettet mod et center i takstområdets udkant.

Ophævelsen af alle-zoner princippet til fordel for prisfastsættelse i henhold til faktisk rejseafstand vil afføde mærkbare prisstigninger for de kunder, som hidtil har haft fordel af princippet om maksimal betaling for 9 zoner inden for Movia H og V. I Movia V er antallet af sådanne lange lokale rejser meget begrænset, men i Movia H er der mange pendlere på de ovennævnte relationer. I Movia H såvel som i Movia V vil rejseretten ligeledes blive begrænset, da 9 zoners billetter og kort i

dag gælder til hele takstområdet, hvorimod billetter og kort fremadrettet kun er gyldig til angivne zoner eller relationer.

Det er lagt til grund, at periodekort med gyldighed i mere end 8 zoner udstedes med relationsgyldighed (til/fra) frem for navngivne zoner.

Tabel 1 Priseksempler til/fra København, periodekort voksen 30 dage

Grundscenariet Takst Sjælland 0 Uden justeringer	Zoneafstand (gennemkørte zoner)	Pris 2016 (gen- nemkørte zoner)	Takst Sjælland Pris Gennem- kørte zoner
Frederikssund	10	1.385	1.560
Helsingør	11	1.385	1.690
Frederiksværk	13	1.385	2.079
Hundested	14	1.385	2.187
Rødvig	14	1.385	2.187
Gilleleje	13	1.385	2.079
Hvalsø/Borup	10	1.385	1.560

Af tabel 1 fremgår, at pendlere i lange zoneafstande i Movia H ville få betydelige prisstigninger.

Bortfald af alle-zoner princippet vil som udgangspunkt betyde, at priserne for periodekort (og øvrige rejser) mellem København og yderområderne i Movia H harmoniseres med tilsvarende rejser, som krydser de nuværende takstområdegrænser. Nogle relationer vil opleve prisstigninger, mens andre rejserelationer oplever prisfald:

- Faxe Ladeplads-København (13 rejsekortzoner) stiger fra 1.570 kr. (2015-pris) til 2.079 kr. pr. måned,
- Korsør/Vordingborg-København (15 rejsekortzoner) falder fra 2.500 kr. (2015) til 2.322 kr. pr. måned og
- Nykøbing F-København (18 rejsekortzoner) falder fra 3.020 kr. til 2.727 kr. pr. måned; den forventede zoneændring i Movia S vil bringe prisen op på 2.997 kr.

Nedenfor skitseres tre tiltag, der samlet vil afbøde de prisstigninger, som pendlere fra Movia H's yderområder til København vil blive stillet over for ved lancering af Takst Sjælland:

- A. Periodekort til over 8 zoner prissættes fremover på basis af antallet af zoner (målt i fugleflugtsafstand) på den naturlige rejsevejs 'længste ben' frem for gennemkørte zoner
- B. Reduktion af taksterne for periodekort for 10-14 zoner i forhold til 'en smuk takstrække'.
- C. Prisen for periodekort på 9 zoner eller derover, med start eller slut i zone 1,

reduceres med én zone, ligesom prisen for periodekort på 11 zoner eller derover, med start eller slut i zone 57 (St. Heddinge) reduceres med én zone.

I notatet beskrives de tre afbødningstiltag. Dernæst beskrives de prismæssige konsekvenser for kunderne ved en samtidig benyttelse af alle tre tiltag.

Ad. A. Relationsperiodekort prissættes på basis af den naturlige rejsevejs 'længste ben' (målt i fugleflugt) frem for gennemkørte zoner
Prissætning af periodekort til mere end 8 zoner på basis af 'det længste ben' (målt i fugleflugtsafstand) på den naturlige rejsevej frem for gennemrejste zoner reducerer prisstigningerne i nogle af de berørte relationer, jf. tabel 1.

Et klassisk periodekort i Movia H skal dække samtlige zoner, som kunden passerer på sin rejse (gennemkørselsprincippet). Dette princip vil fortsat være gældende for periodekort med gyldighed i 2-8 zoner.

Ændringen for periodekort til mere end 8 zoner betyder, at disse periodekort fremover udstedes til en relation/strækning, f.eks. Hundested-København, hvor kunden gyldigt kan rejse frit i zonerne langs den naturlige rejsevej mellem de to relationer. Ved kontrol vil det være op til kontrolpersonalet at vurdere, om kunden befinder sig på sådan en naturlig rejsevej i relationen. På rejsekort-periodekort vil samtlige gyldige zoner fremgå af rejsekortets data.

Til beregningen af zoneafstanden anvendes samme princip, som benyttes til beregning af afstanden på enkeltbilletter, hvilket understøtter en direkte sammenhæng mellem rejsekortprisen og periodekortprisen¹. Det betyder, at for en relation som København-Hundested er zoneafstanden 12 zoner efter relationsprincippet mod 14 efter det nuværende gennemkørselsprincip, svarende til en zonereduktion på 2. Derimod sker der ingen reduktion for f.eks. Helsingør-København, hvor zoneafstand efter relations- og gennemkørselsprincip er 11 zoner.

Ad. B. Reduktion af taksterne for periodekort til zoneafstandene 10-14 zoner (sc. 1.4. 2016)

¹ Hvis den naturlige rejsevej indeholder et punkt, der er længere væk fra udgangspunktet end destinationen, prissættes periodekortet efter fugleflugtsafstanden i dette 'længste ben'.

Priserne for periodekort i zonelængderne 10-14 reduceres i forhold til 'en smuk takstrække', således at pendlerrejser bliver relativt billigere i netop de zoneafstande, som har udsigt til de største prisstigninger. Prisreduktionen vil gælde samtlige periodekort på Sjælland i de pågældende zoneafstande, herunder kort, som sælges under nuværende DSB takstsæt, og omfatter eksempelvis følgende relationer:

- Nykøbing F.-Roskilde (13 zoner) pris på 2.310 kr. i 2015 sænkes til 2.050 kr.
- Nørre Alslev-Høje Taastrup (12 zoner) pris på 2.470 kr. i 2015 sænkes til 1.800 kr.
- Roskilde-Kalundborg (10 zoner) pris på 1.790 kr. i 2015 sænkes til 1.490 kr.

En del af disse periodekort vil ved harmonisering efter Takst Sjælland falde i pris også uden gennemførelse af prisreduktion for 10-14 zoner.

Ad. C. Prisen for periodekort på over 9 zoner, med start eller slut i zone 1, reduceres med én zone, ligesom prisen for periodekort på 11 zoner eller derover, med start eller slut i zone 57 (St. Heddinge) reduceres med én zone.

Princippet tilgodeser en gruppe af de berørte pendlere i relationer med start eller slut i zone 1 ved at trække én zone fra afstanden på periodekortet, hvorved prisen reduceres tilsvarende. Dette samme er gældende for zone 57, dog ved 11 zoner.

Tiltaget vil afbøde prisstigningen for passagerer, der pendler til/fra zone 1, men vil ikke være en lettelse for de passagerer, der har andre rejsemål end City. Kunder, der for indværende pendler 9 zoner eller længere til zone 2, vil uden yderligere betaling kunne få zone 1 med.

Nogle af de kunder, som f.eks. køber et periodekort til en rejseafstand på 10 zoner med start eller slut i zone 1, får dermed reduceret zoneafstanden til 9, som er det laveste zoneantal for kort, der sælges med relationsgyldighed. Begrundelsen for at sætte grænsen her er, at allezoners-problemstillingen kun er relevant for rejser på 10 zoner og derover.

Begrundelsen for, at det alene er zone 1, der undtages, er, at zone 2's placering som en ring omkring zone 1 i kombination med fugleflugtsberegning af rejseafstand, bevirker, at det i nogle tilfælde kan være billigere at købe periodekort til en fjernere destination. Med en reduktion på én zone for periodekort i udvalgte relationer med start eller slut i zone 1 reduceres den prismæssige inkonsistens for disse rejser, men vil fortsat kunne gælde andre relationer, hvor rejsen naturligt indeholder en vinkel. Vurderingen er, at hovedparten af de store vinkelrelationer går via zone 1.

For relationer, der naturligt forløber i en vinkel gennem København, vil antallet af gennemkørselszoner peges på at kunden skal have et periodekort beregnet efter fugleflugtsafstand, mens fugleflugtsafstanden indeholder så få zoner, at der peges på et kort med gennemkørselszoner. Et eksempel på en sådan relation er fx Avedøre-Hillerød, hvor antallet af fugleflugtszoner er 7, mens antallet af gennemkørte zoner er 10. Løsningen er, at relationer af denne type udstedes efter relationsprincippet, som gælder for kort med gyldighed i mere end 8 zoner. Hermed er mindstebetalingen 9 zoner.

Samtidig reduktion af det antal zoner (fugleflugt), som lægges til grund for taksten for udvalgte relationer på over 9 zoner med start eller slut i zone 1 og/eller zone 57 (dog ved 11 zoner) og reduktion af prisen for periodekort i afstandene 10-14

En samtidig benyttelse af alle tre afbødningstiltag medfører en nedgang i provenuet, som indhentes via opjustering af taksterne for periodekort og rejsekort i øvrige zonelængder.

Tabel 2 Priseksempler ved overgang til beregning af zoneafstand efter fugleflugt og samtidig reduktion af zoneafstande på periodekort i de nævnte relationer samt reduktion af priser for 10-14 zoner

Sammenligning af månedspris 2016, 2016 uden justeringer og 2016 inkl. justeringer	Zoneafstand (gennemkørte zoner)	Zoneafstand (RK Fugleflugt) forudsat at pågældende relationer reduceres med 1 zone	Pris 2016 (gennemkørte zoner)	Takst Sjælland Pris Gennemkørte zoner	Takst Sjælland Pris Fugleflugt med zonerreduktion Sc. 1.4.	Prisstigning	Relativ prisstigning
Frederikssund	10	9	1385	1560	1390	5	0%
Helsingør	11	10	1385	1690	1490	105	8%
Frederiksværk	13	10	1385	2079	1490	105	8%
Hundested	14	11	1385	2187	1600	215	16%
Rødvig	14	13	1385	2187	1800	415	30%
Gilleleje	13	11	1385	2079	1600	215	16%
Hvalsø/Borup	10	9	1385	1560	1390	5	0%